

หลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด ด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง

พิศมัย ทองเที่ยง *

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

วันที่รับบทความ 6 มีนาคม พ.ศ.2563

วันที่แก้ไขบทความ 23 มีนาคม พ.ศ.2563

วันที่ตอบรับบทความ 24 มีนาคม พ.ศ.2563

บทคัดย่อ

ปัญหายาเสพติดในประชากรวัยแรงงานเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเจริญมั่นคงของประเทศ ผู้เขียนจึงได้สังเคราะห์บทความวิชาการ เรื่อง “หลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง”

วัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มชีวิตการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดให้สมบูรณ์ถูกต้อง และดีงามมากยิ่งขึ้น ด้วยวิธีการสังเคราะห์จากเอกสารกรอบแนวคิดหลักพุทธธรรมมงคลชีวิต 38 ประการ (การทำงานที่สุจริต) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วงจรคุณภาพ หลักการคืนคนดีสู่สังคม บทเรียนการดำเนินงาน และข้อค้นพบจากการทำงานในพื้นที่ หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และให้เหตุผลเชิงอุปนัย เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่เริ่มจากการวางแผนอาชีพอย่างพอประมาณ การประกอบอาชีพด้วยเหตุผล การตรวจสอบอาชีพด้วยหลักคุณธรรม และการพัฒนาอาชีพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในชีวิตของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีสุขภาพดี ประกอบอาชีพที่สุจริตถูกต้อง และดีงาม อยู่ร่วมกันในครอบครัว สถานประกอบการ ชุมชน และสังคมอย่างสันติสุข

คำสำคัญ: การประกอบอาชีพ, ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด, หลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง

The Life Principles for Occupations of Recovered Drug Patient Through the Sufficiency Economy Dharma

Phitsamai Thongthiang *

Office of the Narcotics Control Board

Received 6 March 2020

Received in revised 23 March 2020

Accepted 24 March 2020

Abstract

The drugs' problem in working age population affects nation prosperity. The author synthesizes academic articles titled "The Life Principles for Occupations of Drug Passing Therapy Through the Sufficiency Economy Dharma".

The aim of the article is to fulfill more complete, accurate, and better life occupations of recovered drug patients by synthesizing documents as following; the conceptual dharma Auspicious live 38 (honest work), sufficiency philosophy, PDCA, the principle of returning good people to a society, lesson learnt, and the findings from practices in the field. Conclusion, suggestion, and induction reasoning are drawn as knowledge which are sufficient plan, the vocations with cause and effect, rechecking avocation with virtue performance and its career development ready for change. Through the hope for life changing of the recovered drug patients being good health, career honest, correctly, and goodly, coexist with family, workplace, community, and sociality to peacefulness.

Key word: Occupation, Drug passing therapy through, The sufficiency economy dharma

*Corresponding author: phitsamait@oncb.go.th

DOI: 10.14456/tujournal.2020.13

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, น. 1) จากรายงานยาเสพติดโลก รายงานว่าปี 2559 มีประชากรประมาณ 271 ล้านคนเข้าไปใช้ยาเสพติด หรือคิดเป็นร้อยละ 5.5 ของประชากรโลก อยู่ระหว่างช่วงอายุ 15 – 64 ปี (United Nations Office on Drugs and Crime, 2019, น. 7) ซึ่งประชากรที่ใช้ยาเสพติดเกือบทั้งหมดอยู่ในวัยแรงงาน และในปี 2560 ได้ประมาณการผู้ขายที่เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดในประเทศสมาชิกอาเซียนประมาณ 3 แสนกว่าคน คิดเป็นอัตรา 50.6 ต่อประชากรแสนคน (Kanato Manop, 2017, น. 5) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.) ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงร่วมกับหน่วยงานภาคที่เกี่ยวข้องดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่มาโดยตลอด โดยในปี 2563 สำนักงาน ป.ป.ส. ได้มีแนวทางการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม มุ่งเน้นให้สถานประกอบการมีระบบการจัดการด้านยาเสพติด ดูแลคุณภาพชีวิตของแรงงานไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้ง สร้างโอกาสทางอาชีพ รายได้ และการยอมรับของสังคมให้กับผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงาน ป.ป.ส.), 2563, น. 47 - 48, 51 - 53 และส่วนป้องกันยาเสพติด ในกลุ่มแรงงาน, 2563, น. 6 - 7) จากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในพื้นที่ที่ผ่านมา พบว่า ผู้เสพติดยาเสพติดจะมีจุดได้คิดเลือกที่จะกลับมาเป็นคนดีใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง และตั้งใจใหม่อีกครั้งด้วยเหตุผลที่ต่างกัน (สรุปจากการสัมภาษณ์ บรรจง แซ่ฮึ้ง, 25 กันยายน 2559) โดยปัจจัยสนับสนุน หนุนเสริม ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดไม่กลับไปเสพติดซ้ำ อยู่ในวังวนของยาเสพติดอีก คือ การที่ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีอาชีพที่ดี และข้อสัต์ยสุจริตทำ ซึ่งเปรียบเสมือนกุญแจไขชีวิตของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดไปสู่สิ่งที่ถูกต้องและตั้งใจไม่กลับไปอยู่ในวังวนของยาเสพติด เนื่องจากผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีอาชีพที่ดี มีรายได้เลี้ยงดูตนเองและครอบครัว เห็นคุณค่า ในตัวเอง มีความหวัง มีกำลังใจ มีพลังที่จะกลับไปใช้ชีวิตอย่างปกติสุข ถูกต้อง ตั้งใจอีกครั้ง กอปรกับทุกคนที่อยู่รอบข้างให้อภัย ให้โอกาส และให้ที่ยืนในสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญ ที่ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีภูมิคุ้มกันตัวที่ดีไม่หลงผิดเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

ในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข ความเจริญตามหลักพระพุทธศาสนาจะมีเป้าหมายชีวิต 3 ลำดับขั้น โดยการมีอาชีพที่สุจริตเป็นเป้าหมายหนึ่งที่จะช่วยให้ทุกคนเห็นคุณค่าในตัวเอง และทำให้มีชีวิตที่สดใสตั้งงาม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ปอ. ปยุตโต), 2553, น.10 - 11) เป็นหนึ่งในมงคลชีวิต 38 ประการ และความขยันหมั่นเพียรในการทำงานอาชีพที่สุจริตเป็นข้อปฏิบัติหนึ่งในหัวใจเศรษฐกิจ 4 สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร

มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เน้นการดำเนินชีวิตด้วยหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอยู่บนพื้นฐานคุณธรรมและความรู้ เปรียบเสมือนรากแก้วของชีวิต ช่วยเสริมเติมเต็มชีวิตผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดในการประกอบอาชีพทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดใช้ชีวิตอย่างปกติสุข ไม่หวนกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก และเพื่อให้การบริหารจัดการชีวิตในการประกอบอาชีพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น จึงนำกรอบแนวคิดวงจรคุณภาพ เริ่มจากการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ตรวจสอบ และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น หมุนเวียนเป็นวงรอบไม่มีที่สิ้นสุด ช่วยเสริมการบริหารจัดการชีวิตของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดในการประกอบอาชีพดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

จากแนวคิดศาสตร์ตะวันออกผสมแนวคิดศาสตร์ตะวันตกหลอมรวม โดยน้อมนำหลักพุทธธรรมมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 การทำงานที่สุจริต หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดวงจรคุณภาพ หลักการคืนคนดีสู่สังคม บทเรียนการดำเนินงาน และข้อค้นพบจากการทำงาน หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ โดยให้เหตุผลเชิงอุปนัยเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่หลักการใช้ชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง มีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มชีวิตการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดให้สมบูรณ์ ถูกต้อง และดีงามมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของผู้ผ่านการบำบัดรักษามีอาชีพที่ดี สุจริต พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีภูมิคุ้มกันยาเสพติด และเหมาะสมกับบริบทสังคมไทยมากยิ่งขึ้น

หลักพุทธธรรม: มงคลชีวิต 38 ประการ (การทำงานที่สุจริต)

จากความสำคัญของปัญหาจะเห็นว่าในการดำเนินชีวิตของทุกคนควรมีจุดหมายชีวิต ซึ่งในทางพระพุทธศาสนาแบ่งจุดหมายชีวิตเป็น 3 ลำดับขั้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2553, น. 10 - 11) ดังนี้

1. ประโยชน์ปัจจุบัน คือ 1) การมีสุขภาพดี ร่างกายแข็งแรง ไม่เป็นโรค สง่างาม และอายุยืน 2) การมีเงิน มีงานทำ มีอาชีพสุจริต พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ 3) การมีสถานภาพในสังคมดี เป็นที่ยอมรับนับถือของทุกคน 4) การมีครอบครัวที่อบอุ่น ผาสุก ทำให่วงศ์ตระกูลเป็นที่นับถือ
2. ประโยชน์เบื้องต้น คือ 1) การมีความอบอุ่นสบายซึ่งสุขใจ ไม่อ้างว้างเลื่อนลอย มีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจให้เข้มแข็งด้วยศรัทธา 2) การมีความภาคภูมิใจในชีวิตที่สะอาด บริสุทธิ์ ประพฤติตนด้วยความสุจริตดีงาม 3) การมีความอึดเอนมใจในชีวิตที่มีคุณค่า ทำประโยชน์ให้ส่วนรวมด้วยความเสียสละ 4) การมีความกล้า้วกล้ามั่นใจที่จะแก้ไขปัญหาชีวิต ทำภารกิจหน้าที่ด้วยปัญญา 5) การมีความโล่งจิต มั่นใจ มีทุนประกันชีวิตด้วยการทำแต่ความดี
3. ประโยชน์อย่างยิ่ง คือ 1) การมีจิตเกษมศานต์มั่นคง ถึงแม้ถูกกระทบจากสิ่งต่าง ๆ ที่แปรผัน เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา 2) การไม่ยึดติด ถือมั่น มีจิตโล่ง โปร่งเบาเป็นอิสระจากสิ่งบีบคั้น

จิตใจให้ผิดหวังโศกเศร้า 3) การมีความสุขสดชื่น เบิกบานใจ ไม่ขุ่นมัวเศร้าหมอง ผ่องใส ไร้ทุกข์ มีความสุขที่แท้จริง (4) การรู้เท่าทัน ทำสิ่งต่าง ๆ ตรงตามเหตุปัจจัยมีชีวิตหมดจด สดใส ใช้ชีวิต อยู่ด้วยปัญญา

โดยการมีจุดหมายในการดำเนินชีวิตด้วยการมีอาชีพที่สุจริตเป็นหนึ่งในวิธีที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขเจริญก้าวหน้า (ว.วชิรเมธี, 2559, น. 6 และพระมหาสมปอง มุทิโต, 2557, น. 54 - 55) ของมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 ซึ่งความขยันหมั่นเพียรทำงานในอาชีพที่สุจริต เป็นข้อปฏิบัติหนึ่งของหัวใจเศรษฐี 4 นอกจากนี้ ยังพบว่า ความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวยังขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพ การดูแลสุขภาพ การพัฒนาทางจิตวิญญาณ เศรษฐกิจ การศึกษา ความมั่นคง การพึ่งพา ร่วมใจกัน ความปลอดภัยในชุมชน การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง และการมีบทบาทที่เป็นปัจจัย ที่สนับสนุนการมีชีวิตอย่างมีความสุข (ดารุณี จงอุดมการณ์ และคณะ, 2560, น. 27)

จะเห็นว่าการมีจุดหมายในชีวิตด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริตตามมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 และความขยันหมั่นเพียรในการทำงานอันเป็นข้อปฏิบัติของหัวใจเศรษฐี 4 เป็นสิ่งที่สำคัญที่ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีชีวิตที่มีคุณค่า ไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและผู้อื่น (ประโยชน์ปัจจุบัน) เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตมีความสุขใจ ภาคภูมิใจ อิ่มเอมใจ (ประโยชน์เบื้องหน้า) สุดท้ายส่งผลให้เกิดความสุขสดชื่น เบิกบาน ผ่องใส ไร้ทุกข์ เกิดความสุขที่แท้จริงภายในใจใช้ชีวิตด้วยปัญญา (ประโยชน์อย่างยิ่ง) นอกจากนี้ การมีรากแก้วของชีวิต ในการประกอบอาชีพด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้วยความรู้คู่คุณธรรม ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ไม่หันกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการมีจุดหมายที่สำคัญในชีวิตด้วยการมีอาชีพที่สุจริต ช่วยให้ชีวิตมีความสุข ความเจริญก้าวหน้าด้วยหลักมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 การทำงานที่สุจริตด้วยความขยันหมั่นเพียร เป็นข้อปฏิบัติหนึ่งในหัวใจเศรษฐี 4 หลอมรวมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร อันเปรียบเสมือนรากฐานของชีวิต เปรียบเสมือนเสาเข็มของบ้าน เปรียบเสมือนรากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน ซึ่งสิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็ด้วยเสาเข็ม คือ ทำอะไรต้องพอประมาณ ไม่โลภจนเกินไป และที่สำคัญต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ความว่า

“...คนเราถ้าพอใจในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศ มีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ

มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภ
อย่างมาก คนเราก็คือเป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่า
ต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง
ทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง...” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
การเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2551, น. 50)

จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่าองค์ประกอบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมี
3 คุณลักษณะ และ 2 เงื่อนไข ในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ, 2550, น. 14 – 16) ประกอบด้วย

1. ความพอประมาณ คือ พอดีต่อความจำเป็น เหมาะสมกับฐานะตนเอง ไม่มาก ไม่น้อย
เกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล คือ การตัดสินใจดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล คำนึงถึง
ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
3. การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม
และวัฒนธรรม สามารถปรับตัว พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลง

โดยมีเงื่อนไขการดำเนินชีวิตด้วยความอดทน เพียร มีสติ และปัญญา บริหารจัดการ
ใช้ชีวิตด้วยหลักคุณธรรมและวิชาการ ประกอบด้วย

1. การมีคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต รู้รัก สามัคคี ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ และรู้จักแบ่งปัน
2. การมีหลักวิชาการ ความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง นำวิชาการต่าง ๆ มาใช้
วางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน

ในทางปฏิบัติหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รศ.ดร.เสรี พงศ์พิศ ได้คิดเครื่องมืออุปกรณ์
ช่วยให้การดำเนินงานด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงง่ายขึ้นด้วยแผน 4 แผน สร้างภูมิคุ้มกัน
(ศุภกร ศุภการเกษตร, 2556, น. 29, 34, 40, 45) ประกอบด้วย แผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงิน
และแผนสุขภาพ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. แผนชีวิต คือ แผนที่ทำให้รู้ว่าเส้นทางชีวิตอดีต ปัจจุบัน และอนาคต (เป้าหมายชีวิต)
เป็นอย่างไร
2. แผนอาชีพ คือ แผนทำให้รู้ว่าเรามีอาชีพอะไร อะไรเป็นอาชีพเพื่อให้รายได้หลัก
และอาชีพรายได้เสริม
3. แผนการเงิน คือ แผนที่ใช้ควบคุมการใช้จ่ายเงินในครอบครัวอย่างมีระบบ

4. แผนสุขภาพ คือ แผนที่ช่วยทำให้การดำเนินชีวิตเป็นปกติสุขทั้งกาย ใจ และสังคม

โดยแผนชีวิตและแผนอาชีพสอดคล้องกับบทความวิจัยว่ากระบวนการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎรสมาชิกในครอบครัวจะต้องรู้จักตนเอง มีการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาอาชีพอย่างพอเพียง (สุดารัตน์ ชัยชนะ, 2561, น. 44)

จะเห็นว่าองค์ประกอบ 3 คุณลักษณะ 2 เงื่อนไข และเครื่องมือของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้กับทุกคน เปรียบเสมือนสิ่งก่อสร้างต้องมีเสาเข็มจึงจะมั่นคง โดยในการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพการงาน การเงิน สุขภาพนั้นต้องพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ด้วยความรู้ ความสามารถ และความซื่อสัตย์ สุจริต รู้รัก สามัคคี (คุณธรรม) ชีวิตจึงจะอยู่อย่างมีความสุข สันติวิธี สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของบทความวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานโรงงานฝ่ายผลิตในจังหวัดสมุทรสาคร และบทความวิจัยรูปแบบการดำเนินชีวิตครัวเรือนของหัวหน้าครอบครัวต่อการพัฒนาหมู่บ้านตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานีเกษตรหลวงปางดะ ว่าภาครัฐและภาคเอกชน (สถานประกอบการ) ควรสนับสนุนให้พนักงานรู้จักการใช้ชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (วิโรจน์ เจริญลักษณ์, 2558, น. 1100 และรัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร และสุรัชย์ อุดมอ่าง, 2555, น.22) หลอมรวมกับจุดหมายในชีวิตด้วยการประกอบอาชีพที่สุจริตตามมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 มีความขยันหมั่นเพียรทำงานอาชีพที่สุจริตอันเป็นข้อปฏิบัติหัวใจเศรษฐกิจ 4 ช่วยให้ชีวิตมีความสุขตามลำดับ โดยแนวคิดที่ช่วยให้การบริหารจัดการชีวิตในการประกอบอาชีพดีขึ้น บรรลุจุดหมายชีวิตในการประกอบอาชีพ คือ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงการดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

แนวคิดวงจรคุณภาพ

จากความสำคัญของการมีจุดหมายในชีวิตด้วยการมีอาชีพที่สุจริตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 หลอมรวมกับหลักชีวิตในการประกอบอาชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้งานที่ทำมุ่งผลสู่ความเป็นเลิศ และมีคุณภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป จึงได้ศึกษา ทบทวน แนวคิด ของ W. Edwards Deming เกี่ยวกับวงจรคุณภาพ แสดงความสัมพันธ์การดำเนินงาน 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายผลิต ฝ่ายขายและฝ่ายวิจัย หมุนเวียนเป็นวงรอบไปไม่มีที่สิ้นสุด (W. Edwards Deming, 1967, น.89 – 93) ซึ่งวงจรดังกล่าวถูกนำมาประยุกต์ใช้มาตามลำดับ ปัจจุบันได้พัฒนาเป็นเครื่องมือบริหารทีมงาน โดยใช้แนวคิดเดมมิง (Deming Cycle) ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น (Action) หมุนเป็นวงรอบ

ไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด พัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถสรุปขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan) จะต้องคำนึงถึง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย ภารกิจ และวิธีการทำงาน

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ (Do) คือ นำแผนมาปฏิบัติโดยยึดหลักความสามารถใช้คนให้ตรงกับงาน

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check) ทุกรอบปีจะตรวจสอบการทำงานเพื่อหาข้อบกพร่อง หาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานตามแผน

ขั้นที่ 4 การปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น (Action) เป็นการนำข้อบกพร่อง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขให้การปฏิบัติงานตามแผนดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

โดยให้ดำเนินการทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวหมุนเวียนเป็นวงรอบไปเรื่อย ๆ ไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สมคิด บางโม, 2558, น. 238 – 239)

จะเห็นว่าการมีจุดหมายชีวิตด้วยการมีอาชีพที่สุจริตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 หลอมรวมกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดวงจรคุณภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ช่วยเติมเต็มชีวิตผู้ผ่านการบำบัดรักษา ยาเสพติดให้บรรลุจุดหมายของชีวิตตามลำดับขั้น สอดรับกับนโยบายหลักการคืนคนดีสู่สังคม ของสำนักงาน ป.ป.ส. ที่ให้โอกาสผู้เสพยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด ติดตาม ดูแลช่วยเหลือ สร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสร้างการยอมรับในสังคม เพื่อให้ผู้เสพยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม

หลักการคืนคนดีสู่สังคม

จากจุดหมายชีวิตด้วยการมีอาชีพที่สุจริตตามหลักมงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดวงจรคุณภาพ หลอมรวมกับนโยบายยาเสพติด ขององค์การสหประชาชาติได้เปลี่ยนมุมมองปัญหา ยาเสพติดเป็นเรื่องการจัดความสมดุล สุขภาพ ระบบสาธารณสุข อาชญากรรม สิทธิมนุษยชน ความยากจน การพัฒนา ฯลฯ ซึ่งทิศทางนโยบายยาเสพติด ของประเทศไทยได้นำทิศทางนโยบายยาเสพติดของโลกมาเป็นกรอบทิศทางนโยบายยาเสพติด ในประเทศไทย (สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. 2558, น. 2 - 3) สอดรับกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561 – 2580 มีวิสัยทัศน์ประเทศไทย 2580 คือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งการป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดอยู่ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง มุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง และการพัฒนา

กลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, น. 3 – 5)

โดยแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563 มุ่งเน้นสร้างพื้นที่ปลอดภัย โดยมีกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งในการดำเนินการส่งเสริมให้สถานประกอบการมีระบบจัดการปัญหาเสพติด ดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด และส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยการสร้างโอกาสทางอาชีพ รายได้ และสร้างการยอมรับของสังคม (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2563: 47 – 48, 51 – 53 และส่วนป้องกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงาน, 2563, น. 6 – 7) สอดรับกับการพัฒนาความยั่งยืนในอาเซียนที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังชุมชนประเทศสมาชิก โดยมีโครงการความร่วมมืออย่างต่อเนื่องกับธนาคารโลกในการพัฒนาทุนมนุษย์ อันเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาที่ยั่งยืน (ASEAN-Thailand, 2019, น. 3 – 6) รวมทั้ง เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านยาเสพติดของโลกที่มุ่งเน้นการมีสุขภาพดี การใช้ชีวิตอย่างสันติภาพ และยุติธรรม (United Nations Office on Drugs and Crime, 2019, น. 23)

ทั้งนี้ จากการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ที่ผ่านมา พบว่า

1. ผู้เสพยาเสพติดมีจุดได้คิดในการกลับมาเป็นคนดีของสังคม ด้วยเหตุผลที่ต่างกัน (สรุปจากการสัมภาษณ์ บรรจง แซ่ฮึ้ง, 25 กันยายน 2559) โดยการมีอาชีพที่สุจริต มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว เป็นกุญแจไขชีวิตผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดไปสู่การมีชีวิตที่ถูกต้อง และดีงามเห็นคุณค่าในตัวเอง ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ ซึ่งความรักและกำลังใจจากครอบครัว คนรอบข้าง เป็นพลังช่วยให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดก้าวผ่านความผิดพลาดในชีวิตที่หลงผิดเข้าไปเสพยาเสพติด กลับตัวเป็นคนดีของสังคม
2. การให้อภัย การให้โอกาส และการยอมรับจากสังคม เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษา ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ เพราะมีหนทางดำเนินชีวิตในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสงบสุข
3. การดำรงชีวิตในการประกอบอาชีพ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นพื้นฐานชีวิตที่ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีรายได้เพียงพอเลี้ยงดูครอบครัว ไม่โลภ อายากรวยทางลัด หลงผิดผันตัวไปค้ายาเสพติด ก่อความเดือดให้กับตนเองและผู้อื่น
4. จะเห็นว่าแนวทางการคืนคนดีให้สังคมสอดคล้องกับการขอค้นพบจากพื้นที่ คือ การสร้างโอกาสทางอาชีพ รายได้ และการยอมรับจากสังคม ส่งเสริมให้มีสุขภาพดี ใช้ชีวิตอย่างสันติสุข และยุติธรรม หลอมรวมกับหลักพุทธธรรม มงคลชีวิต 38 ประการ (การทำงานที่สุจริต) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดวงจรคุณภาพ ช่วยเติมเต็มชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้

ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้ง การสังเคราะห์บทเรียนเกี่ยวกับการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด สนับสนุนองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถปฏิบัติได้จริง มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

การสังเคราะห์บทเรียนการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด

จากแนวคิดหลักพุทธธรรม มงคลชีวิต 38 ประการ (การทำงานที่สุจริต) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดวงจรคุณภาพ และหลักการคืนคนดีสู่สังคม ได้มีการสังเคราะห์บทเรียนเกี่ยวกับการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด สนับสนุนองค์ความรู้ใหม่หลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีสาระสำคัญของเนื้อหา รูปแบบ กระบวนการ ผลการดำเนินงาน และแนวคิด ดังนี้

ตาราง 1 การสังเคราะห์บทเรียนการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด

บทเรียน	เนื้อหา	รูปแบบ	กระบวนการ	ผลการดำเนินงาน	แนวคิด
1. การศึกษารูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบครอบครัวในชุมชน โดยการถอดบทเรียน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านดอนมัน อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม (คณะทำงานจัดการองค์ความรู้ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. 2553: 75, 88 – 96, 101)	ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านดอนมัน อ.กันทรวิชัย จ.มหาสารคาม เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก 4 ครัวเรือน แต่ก่อนบ้านดอนมันประสบปัญหาชาวบ้านขาดหลักยึดในการดำเนินชีวิต เป็นเหยื่อของระบบบริโภคนิยม ชาวบ้านติดเหล้าเพราะเครียดจากปัญหาการขาย ผลผลิตการเกษตรไม่ได้ ชาวบ้านมีวิถีแบบพึ่งเพื่อใช้เงินเกินตัว กลายเป็นหนี้สิน ทำการเกษตรแบบพึ่งพาการใช้สารเคมี จนกระทั่งมีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งคิดอยากพัฒนาหมู่บ้านของตนให้ดีขึ้น เวลานั้นมีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ให้ทุนหมู่บ้านทำโครงการหมู่บ้านตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ช่วงแรก ๆ ชาวบ้านบางส่วนยังไม่เชื่อมั่น แต่มีผู้นำชุมชนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้เห็น ชาวบ้านจึงปฏิบัติตามสามารถรวมตัวกันได้ อย่างเข้มแข็ง เป็นชุมชนปลอดภัยหมู่บ้าน และต่อมาได้มีการดำเนินงานโครงการทดลองการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบครอบครัวในชุมชน บำบัดภายในศูนย์เรียนรู้บ้านดอนมัน	การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบครอบครัวในชุมชน	แนวทางและขั้นตอนการดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบครอบครัวในชุมชน 1) การคัดเลือกชุมชน 2) การเตรียมการ 3) การคัดกรองผู้เสพยาเสพติด 4) การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบครอบครัวในชุมชนบำบัดบ้านดอนมัน 5) การติดตามผู้ผ่านการฟื้นฟูสมรรถภาพ มีหลักสูตรฟื้นฟูสมรรถภาพแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (1) ศาสนาบำบัด (วิถีพุทธ) (2) กิจกรรมบำบัด (3) กลุ่มบำบัด (4) งานบำบัด	- ไม่มีผู้ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดหลบหนีออกจากชุมชน และไม่มี การ Drop out	- มี การ ฟื้นฟูสมรรถภาพแบบครอบครัวในหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ศาสนาบำบัด (วิถีพุทธ)

ตาราง 1 การสังเคราะห์บทเรียนการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด (ต่อ)

บทเรียน	เนื้อหา	รูปแบบ	กระบวนการ	ผลการดำเนินงาน	แนวคิด
2. สรุปประสบการณ์เด่น (Best Practices) โครงการบำบัดรักษายาเสพติดการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดแบบครบวงจรในระบบบังคับบำบัดที่มีการระดมความร่วมมือจากชุมชน (วิถีมุท) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อ.ห้วยเม็ก จ.กาฬสินธุ์ (คณะทำงานจัดการองค์ความรู้ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. 2554: 1 - 5)	สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยเม็ก ร่วมกับสำนักงานคุมประพฤติ จ.กาฬสินธุ์ จัดทำโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด (วิถีมุท) ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้สถานที่สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยเม็กเป็นศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เน้นการพัฒนา รูปแบบและวิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด โดยยึดแนวทางหลักศาสนาหลักวิถีมุท และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ติดยาเสพติด	การบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดแบบครบวงจรในระบบบังคับบำบัดที่มีการระดมความร่วมมือจากชุมชน (วิถีมุท) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	การดำเนินงานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัดแบบครบวงจรในชุมชน บำบัด 1) เรียนรู้ธรรมชาติผู้เสพยาเสพติด 2) การแก้ไขพฤติกรรมผู้เสพยาเสพติดแบบสากล 3) การพัฒนาพฤติกรรมผู้ติดยาเสพติด ด้วยกิจกรรมหลักประกอบด้วย (1) ด้านศาสนาบำบัด (2) ด้านงานบำบัด (3) ด้านกิจกรรมกลุ่ม (4) ด้านเวชบำบัด (5) ด้านการบำบัดยา ประโยชน์ (6) ด้านการมีส่วนร่วมของครอบครัว (7) ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ	- ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวคิดในการปฏิบัติตัวในทางที่ดีขึ้น พร้อมทั้งจะเป็นคนดีของสังคม - ครอบครัวของผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดมีความพอใจมาก - เทศบาลตำบลห้วยเม็กได้รับความชื่นชมจากชุมชน	- มีการพัฒนาพฤติกรรมผู้ติดยาเสพติด โดยยึดแนวทางหลักศาสนาหลักวิถีมุท และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้ติดยาเสพติด

ตาราง 1 การสังเคราะห์บทเรียนการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด (ต่อ)

บทเรียน	เนื้อหา	รูปแบบ	กระบวนการ	ผลการดำเนินงาน	แนวคิด
3. บทเรียนการดำเนินงาน ศูนย์คัดกรองผู้เสพยาเสพติด และศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กรุงเทพมหานคร แบบ One Stop Service (คณะทำงานจัดการองค์ความรู้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร, 2562: 2, 28 – 31, 68)	ในปีงบประมาณ 2561 ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ (ศอ.ปส.) มีมติให้กระทรวงสาธารณสุขเข้ามาดูแลมาตรฐาน คุณภาพ การบำบัดรักษา โดยบูรณาการกับระบบดูแลสุขภาพ ซึ่งในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) เป็นกลไกขับเคลื่อนงานในพื้นที่ บูรณาการกับหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องให้บริการ คัดกรองผู้เสพยาเสพติดและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้เสพยาเสพติดแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) แห่งแรกในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และมีกระบวนการดำเนินงานและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	การดำเนินงานศูนย์ คัดกรองผู้เสพยาเสพติด และศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรุงเทพมหานครแบบ One Stop Service	กระบวนการดำเนินงาน ศูนย์คัดกรองผู้เสพยาเสพติด และศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กรุงเทพมหานคร 1) การค้นหา 2) การคัดกรอง 3) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 4) การดูแลช่วยเหลือ โดยการติดตาม ดูแลช่วยเหลือ แก่ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด เช่น 1) เสริมสร้างความเข้มแข็งการดำรงชีวิต 2) พัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ให้ความช่วยเหลือด้าน การศึกษา 4) พัฒนาทักษะ ในการประกอบอาชีพ 5) สนับสนุนทุนประกอบอาชีพ	- มี การ ส่ง ต่อ เข้า สู่ กระบวนการบำบัดรักษา ยาเสพติดที่เหมาะสม 3,620 คน (ตั้งแต่ มิ.ย. 60 – ธ.ค. 61)	- มีการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการ บำบัดรักษาฟื้นฟู สมรรถภาพผู้เสพยาเสพติด ด้วยการ เสริมสร้างความเข้มแข็ง การดำรงชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาทักษะ ในการประกอบอาชีพ โดยมีหลักศาสนา และหลักปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงแฝง อยู่ในการดำรงชีวิต

จะเห็นว่าการติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาฟื้นฟูยาเสพติดจะมีการพัฒนาพฤติกรรมผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด โดยยึดหลักศาสนา และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเปลี่ยนแปลงชีวิตของผู้ผ่านการบำบัดรักษาให้มีอาชีพที่สุจริต ใช้ชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้วยความรู้คู่กับคุณธรรม สนับสนุนองค์ความรู้ใหม่ให้มีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น คือ สามารถปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับหลักการคืนคนดีสู่สังคมที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงดูครอบครัว ช่วยให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ โดยการมีอาชีพที่สุจริตอันเป็นกุญแจไขชีวิตไปสู่สิ่งถูกต้อง ดีงาม เกิดความสุขในชีวิตตามลำดับ อยู่บนพื้นฐานชีวิตความพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยใช้ปัญญาแก้ปัญหาชีวิตในทางที่ถูก เปรียบเสมือนการมีรากแก้วของชีวิต และมีการบริหารจัดการชีวิตพัฒนาการประกอบอาชีพให้ดียิ่งขึ้นไปทุกปี เพื่อบรรลุเป้าหมายคุณค่าในชีวิตตามลำดับขั้น

หลักชีวิตในการประกอบอาชีพผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง

จากแนวคิดหลักพุทธธรรม (มงคลชีวิต 38 ประการ ข้อที่ 14 การทำงานที่สุจริต) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดวงจรคุณภาพ หลักการคืนคนดีสู่สังคม บทเรียนการดำเนินงาน และข้อค้นพบจากการทำงาน จึงสังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และให้เหตุผลเชิงอุปนัย (Induction Reasoning) เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่หลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเติมเต็มการบริหารจัดการชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดให้สมบูรณ์ ถูกต้อง และดีงาม มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงชีวิตการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงด้วยปัญญา ความถูกต้อง และมีภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด โดยเริ่มจาก

1. วางแผนอาชีพอย่างพอประมาณ ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดวางแผนการประกอบอาชีพของตน โดยมีจุดหมายชีวิตประกอบอาชีพที่สุจริตอยู่บนพื้นฐานความพอประมาณ จัดทำแผนประกอบอาชีพที่ทำรายได้หลัก - รายได้เสริมอย่างสมดุลกัน เริ่มจาก

1) รับรู้สิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ในขณะนี้ ว่าตนทำอะไรอยู่ มีความรู้ มีความสามารถ มีทุนทรัพย์อะไรบ้าง

2) หาความต้องการที่แท้จริงภายในใจของตน ว่าตนอยากเป็นอะไร โดยสิ่งที่ต้องการจะเป็นต้องอยู่บนพื้นฐานความพอประมาณ ไม่เบียดเบียน และสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

3) กำหนดเป้าหมายบันปลายชีวิตในการประกอบอาชีพว่าจะทำงานกี่ปี จะมีเงินออมเท่าไร จะใช้ชีวิตในบั้นปลายให้มีความสุขสงบได้อย่างไร

4) มีการกำหนดหนทางดำเนินชีวิตการประกอบอาชีพที่สุจริตในแต่ละช่วงชีวิตให้มีความสุขได้อย่างไร เพื่อไปสู่เป้าหมายบั้นปลายชีวิตที่มีความสุข ถูกต้อง และดีงาม

2. ประกอบอาชีพด้วยเหตุผล ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดประกอบอาชีพการงานโดยการน้อมนำหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพด้วยปัญญาและความถูกต้อง ดังนี้

1) รู้จักมีเหตุผลพอประมาณในการประกอบอาชีพ ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดประกอบอาชีพอย่างมีเหตุผลพอประมาณตามความรู้ ความสามารถ กำลังทุนทรัพย์ที่ตนมีอยู่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ตามความถนัด ความชอบ และความต้องการที่แท้จริงภายในใจของตนเอง ไม่มีเหตุผลที่จะประกอบอาชีพที่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ไม่โลภ อายกรวยทางลัดโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นที่จะได้รับจากการกระทำของตน มีการประกอบอาชีพอยู่บนฐานความพอเหมาะ พอดี พอประมาณ มีความสุขระหว่างทางในการทำงาน เลือกใช้เวลาความสามารถให้คุ้มค่าและเป็นประโยชน์มากที่สุด มีการประกอบอาชีพหลักและอาชีพเสริมอย่างสมดุลกันอยู่บนฐานความพอประมาณ

2) รู้จักมีเหตุผลแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการประกอบอาชีพการงาน ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดประกอบอาชีพอย่างมีเหตุผล รอบคอบ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในการประกอบอาชีพการงานก็ใช้ความคิด ใช้ปัญญา ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาหาทางออกที่ดีงามให้การประกอบอาชีพของตน

3) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รวมทั้ง ภูมิคุ้มกันยาเสพติด เมื่อมีเหตุการณ์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในชีวิต ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดรู้จักใช้เหตุผลที่จะปรับตัวประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับความสามารถ เวลา และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่อาจจะเกิดขึ้น ปรับวิธีคิด วิธีทำ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการทำงานอาชีพ เรียนรู้สิ่งใหม่ รอบ ๆ ตัว อยู่ในชุมชน สังคม อย่างรู้จักสิทธิหน้าที่ และสามัคคีกัน

3. ตรวจสอบอาชีพด้วยหลักคุณธรรม

ทุกรอบปี ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด ควรทบทวนชีวิตในการประกอบอาชีพที่ผ่านมาตรวจสอบการประกอบอาชีพการงานของตนที่ทำอยู่ว่าถูกต้อง ดีงาม เป็นไปตามแผนอาชีพที่ตนได้กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าไม่เป็นไปตามแผนอาชีพที่วางไว้ ให้หาเหตุผลและแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพ โดยยึดหลักคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ควบคู่กับความรู้ ทักษะฝีมือเป็นสำคัญ

4. พัฒนาอาชีพพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ในรอบปี ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดจะนำปัญหา อุปสรรค มาหาแนวทางแก้ไข ปัญหา เพื่อพัฒนาอาชีพ เสริมความรู้ ด้วยการอบรม พัฒนาทักษะฝีมือ ให้เกิดความเชี่ยวชาญ ศึกษาเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานของผู้อื่นที่ประสบความสำเร็จในชีวิต มาพัฒนาปรับปรุง วิธีการทำงานของตนให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้ง พัฒนาจิตใจของตนให้มีความเมตตาปรารถนาดีต่อผู้อื่น คิดช่วยผู้อื่นให้พ้นทุกข์ ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข และวางตัวเป็นกลางอย่างมีเหตุผลพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

โดยทุก ๆ รอบปี ให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดดำเนินชีวิตในการประกอบอาชีพ ตามวงจรชีวิต 4 ขั้นตอน คุณภาพหมุนเวียนเป็นวงรอบชีวิตไม่มีที่สิ้นสุด พัฒนาปรับปรุง เติบโต การบริหารจัดการชีวิตให้ถูกต้อง ดึงม มีสุขภาพดี และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำหลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด ด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้

จากหลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง เปรียบเสมือนรากแก้วของชีวิตในการประกอบอาชีพ เติบโตชีวิตให้ถูกต้อง และดึงม โดยมีปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำหลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษา ยาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ

1. การมีต้นทุนชีวิตในการประกอบอาชีพ โดยผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดจะได้รับการอบรมฝีมือแรงงานอาชีพตามที่ตนสนใจถนัด ก่อนที่จะกลับมาใช้ชีวิตใหม่ในชุมชน เพื่อนำความรู้ที่ได้มาประกอบอาชีพที่ตนรัก สุจริต และไม่มีโทษ ทำให้เห็นคุณค่าในตนเอง มีชีวิตที่สดใสดึงม
2. การมีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ โดยผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดจะได้รับการสนับสนุนเงินทุนประกอบอาชีพจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ใช้เป็นทุนตั้งต้นในการประกอบอาชีพได้
3. การเข้าถึงการศึกษาต่อในโรงเรียนการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพิ่มพูนความรู้เตรียมพร้อมก่อนออกมาประกอบอาชีพที่ตนสนใจถนัดและชอบ
4. การมีกลไกการขับเคลื่อนงานไปสู่ความสำเร็จในลักษณะ 3 เสา ประกอบด้วย
 - 1) หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องมีนโยบาย สนับสนุน หนุนเสริม นำหลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยพุทธเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน

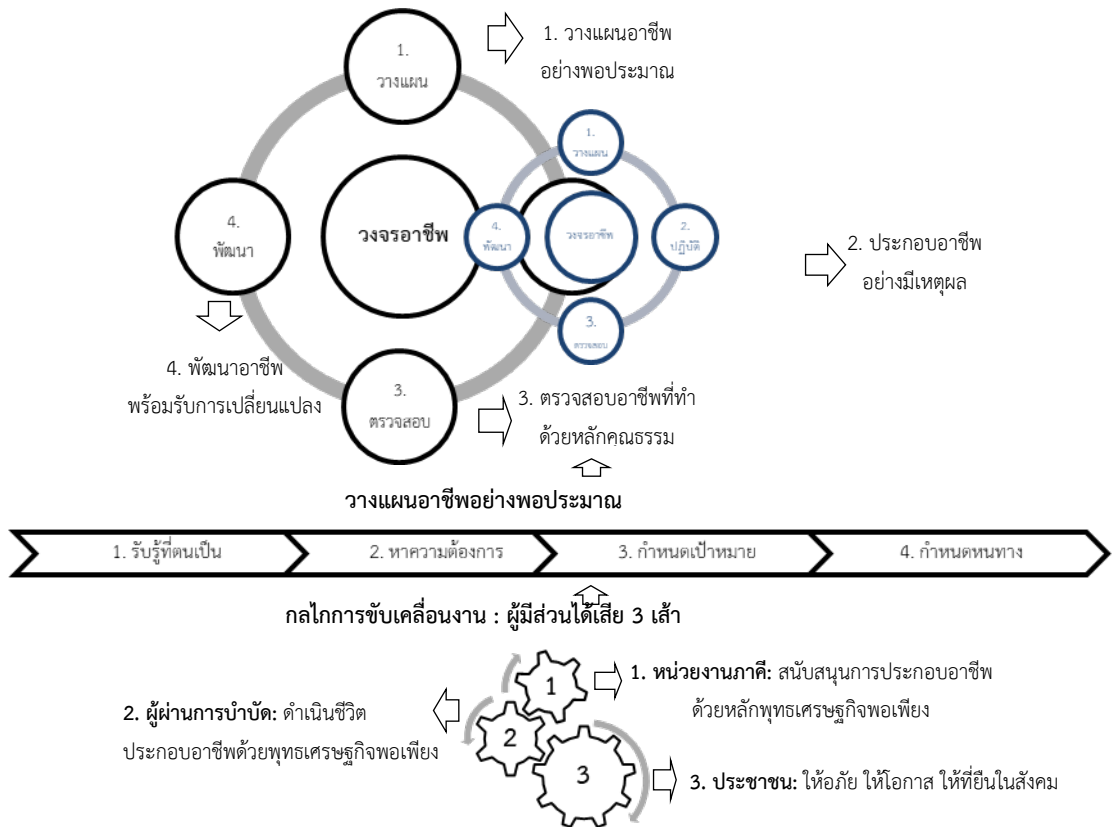
2) ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด นำหลักชีวิตในการประกอบอาชีพด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้บริหารจัดการชีวิตในการประกอบอาชีพที่สุจริตของตน มุ่งสู่ความถูกต้อง และดีงามในชีวิต โดยมีความรัก กำลังใจจากครอบครัว ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีพลังที่จะก้าวข้ามความผิดพลาดในอดีตที่หลงผิดเข้าสู่พยาเสพติด

3) ประชาชนรอบข้าง ให้อภัย ให้โอกาส ให้ที่ยืนในสังคมกับผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดที่กลับตัวเป็นคนดีของสังคม ทำให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดไม่กลับไปเสพยาเสพติดซ้ำ

จะเห็นว่าหลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ คือ ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีต้นทุนชีวิตในการประกอบอาชีพ แหล่งเงินทุน สถานศึกษาตามอัธยาศัย และมีกลไกขับเคลื่อนงานไปสู่ความสำเร็จในลักษณะ 3 เสา ได้แก่ หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด ครอบครัว และประชาชนรอบข้าง เป็นต้นทุนชีวิตที่ช่วยให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีอาชีพที่สุจริต ถูกต้อง และดีงามมากยิ่งขึ้น

แผนผังความสัมพันธ์หลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด ด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง

หลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง สามารถเขียนแผนผังความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 หลักชีวิตการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติด
ด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง

บทสรุป

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงของชาติ จากรายงานยาเสพติดโลก พบว่า ปี 2559 มีผู้ใช้ยาเสพติดทั่วโลกประมาณ ร้อยละ 5.5 ซึ่งเกือบทั้งหมดเป็นประชากรวัยแรงงาน สำนักงาน ป.ป.ส. ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานมาโดยตลอด จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดจะมีจุดได้คิดเลือกที่จะกลับมาเป็นคนดีของสังคมต่างกัน โดยการมีอาชีพสุจริตที่ไม่มีโทษเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญที่ไขชีวิตของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดสู่ความสำเร็จ ใช้ชีวิตในทางที่ถูกต้องและดีงาม โดยสังเคราะห์เอกสารกรอบแนวคิดหลักพุทธธรรมมงคลชีวิต 38 ประการ (การทำงานที่สุจริต) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง วงจรคุณภาพ หลักการคืนคนดีให้สังคม บทเรียนการดำเนินงาน และข้อค้นพบจากพื้นที่ หาข้อสรุป ข้อเสนอแนะ และให้เหตุผลเชิงอุปนัย เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ “หลักชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียง” วัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดให้สมบูรณ์ ถูกต้อง และดีงามมากยิ่งขึ้น เริ่มจากการวางแผนอาชีพอย่างพอประมาณ ประกอบอาชีพด้วยเหตุผล ตรวจสอบอาชีพด้วยหลักคุณธรรม และพัฒนาอาชีพ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง โดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลง 1) เชิงนโยบาย สนับสนุนหลักการชีวิตในการประกอบอาชีพของผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในพื้นที่ 2) เชิงปฏิบัติ ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดประยุกต์ใช้หลักชีวิตในการประกอบอาชีพด้วยหลักพุทธเศรษฐกิจพอเพียงมาบริหารจัดการชีวิตในการประกอบอาชีพของตน โดยมีครอบครัว ประชาชนในชุมชน สถานประกอบการ ให้อภัย โอกาส เพื่อให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษายาเสพติดมีที่ยืนในสังคม 3) การศึกษาครั้งต่อไป มีการศึกษาต่อยอดกรอบคิดหลักพุทธธรรมผสานศาสตร์พระราชากับการทำงานในมิติอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนทุกช่วยวัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ถูกต้องและดีงาม

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการจัดการองค์ความรู้ด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด/ผู้ติดยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. (2553).

การศึกษารูปแบบการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดแบบครอบครัวในชุมชน โดยการถอดบทเรียน ณ ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านดอนมัน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม.

- คณะกรรมการจัดการองค์ความรู้ด้านการแก้ไขปัญหาผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. (2554). *สรุปประสบการณ์เด่น (Best Practices) โครงการบำบัดรักษายาเสพติด การบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด แบบครบวงจรในระบบบังคับบำบัดที่มีการระดมความร่วมมือจากชุมชน (วิถียุทธ) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยเม็ก อำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์).*
- คณะกรรมการจัดการองค์ความรู้สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร. (2562). *บทเรียนการดำเนินงานศูนย์คัดกรองผู้เสพยาเสพติดและศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม กรุงเทพมหานคร แบบ One Stop Service และสุขภาพ.*
- ดารุณี จงอุดมการณ์ และคณะ. (2560). การรับรู้ความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*, 40(1), 27.
- บรรจง แซ่ฮ้อ. ประธานชุมชนกองขยะหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร. (25 กันยายน 2559.) สัมภาษณ์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2553). *ธรรมานุชีวิตร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระพุทธรศาสนาของธรรมสภา.
- พระมหาสมปอง มุทิโต. (2557). *มงคลชีวิต 38 ประการ* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- รัฐนันท์ พงศ์วิโรจน์ และสุรัชย์ อุตมอ่าง. (2553). รูปแบบการดำเนินชีวิตครัวเรือนของหัวหน้าครอบครัวต่อการพัฒนาหมู่บ้าน ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานีเกษตรหลวงปางดะ. *Suranaree Journal of Social Science*, 7(2), 22.
- ว.วชิรเมธี. (2559). *38 วิธี โชคดีตลอดชีวิต*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์สัปปายะในเครือบริษัท สัปปายะพับลิชชิง จำกัด.
- วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และคณะ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพนักงานโรงงานฝ่ายผลิต ในจังหวัดสมุทรสาคร. *VeridianE-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences, and Arts)*, 8(2), 1100.
- ศุภกร ศุภการเกษตร. (2556). *ภูมิคุ้มกันชีวิต ภูมิคุ้มกันชุมชน แนวคิด แนวปฏิบัติในการขับเคลื่อนชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ภายใต้ “กองทุนแม่ของแผ่นดิน”*. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- สถาบันพัฒนาบุคลากรด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงาน ป.ป.ส. (2558). *การปรับนโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติดของชาติ ประชาชนร่วมใจสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนมั่นคงปลอดภัยยาเสพติด พ.ศ. 2559 – 2560.*

สมคิด บางโม. (2558). *องค์การและการจัดการ (Organization and Management)*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: บริษัท จูนพับลิชชิง จำกัด.

ส่วนป้องกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงาน. (2563). *แนวปฏิบัติการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน/สถานประกอบการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563*.

สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2563). *แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2563*.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ 21 เซ็นจูรี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2551). *เส้นทางสู่...ความพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)*.

สุดารัตน์ ชัยชนะ. (2561). การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร. *วารสารรามคำแหง ฉบับรัฐประศาสนศาสตร์*, 1(2), 44.

ภาษาอังกฤษ

ASEAN-Thailand. (2019). *ASEAN and SUSTAINABLE DEVELOPMENT*. Progress Report. July 2019.

Deming, W. E. (1967). "What Happened In Japan?". Washington: Reprinted from *Industrial Quality Control*, 24(2), 89 – 93.

Kanato, M. (2017). *ASEAN DRUG MONITORING REPORT 2017*.

United Nations office on Drugs and Crime (UNODC). (2019). *WORLD DRUG REPORT 2019: 1 EXECUTIVE SUMMARY Conclusion and policy implications*. Austria: United Nations publication.